

ABSTRACT

Maryna Demura. On the issue of the digital transformation of criminal proceedings under martial law. The article examined the issue of digital transformation of criminal proceedings under martial law. Specific norms of criminal procedural legislation were considered, which enshrine digital tools for criminal proceedings, in particular, Part 6 of Art. 110, Part 6 of Art. 236, Art. 245-1, Art. 268 of the CPC, Art. 206-1, Part 1 of Art. 615, Part 11 of Art. 615, par. 2 h. 11 st. 615, part 12 of Art. 615, Part 14 of Art. 615 of the CCP of Ukraine. Taking into account the scope of the research, we considered several areas in detail: remote participation of the defense attorney in the conduct of procedural action (Part 12 of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine), electronic form of the resolution of the investigator, prosecutor (Part 6 of Article 110), preservation of copies of the materials of criminal proceedings in in electronic form from the inquirer, investigator or prosecutor (Part 14 of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine).

On the basis of the conducted analysis, we put forward a scientifically substantiated thesis that confidential communication between the suspect and the defense attorney must be ensured by the inquirer, investigator, and prosecutor before conducting the appropriate procedural action in order to guarantee compliance with the rights and freedoms of the suspect, as well as to ensure the implementation of guarantees of advocacy. In connection with this, the norm of Part 12 of Art. 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine should be supplemented with the following provision: "Before conducting a procedural action, the inquirer, the investigator, the prosecutor are obliged to ensure the right of the suspect to communicate freely and without time limits with the defense attorney in compliance with the conditions ensuring the confidentiality of communication".

Keywords: digitalization, transformation, martial law, digital tools, fixing by technical means, remote participation.

УДК 343.46

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-381-387

**Володимир
ЄФІМОВ©**
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Дмитро
САНАКОЄВ©**
кандидат
юридичних наук,
доцент

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ГРУП ТА ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Констатовано, що для ефективної протидії організованій злочинності однією з міжнародних рекомендацій є така: при розробці стратегій антизлочинної політики, включаючи законодавство та інші заходи, держави повинні враховувати структурні особливості злочинних організацій і способи їх діяльності.

Організовані злочинні групи та злочинні організації зорієнтовані на надання незаконних товарів і послуг, а також на проникнення в законні види діяльності за допомогою найрізноманітніших методів, включаючи корупцію та насилля, виникає необхідність у розробці нових стратегій у галузі запобігання злочинності, які, звужуючи можливості подібних організацій,

---

© В. Єфімов, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7094-3990>
efimov2009@i.ua

© Д. Санакоев, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6783-3168>
d_sanakoyev@ukr.net

будуть одночасно підвищувати межу вразливості економічних систем стосовно такого проникнення. Саме ці аспекти запобігання організованій злочинності, в тому числі транснаціонального характеру, знайшли відображення в Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності.

Серед дослідників домінує думка про те що, існує велика кількість характеристик організованих груп та злочинних організацій, але ж більшість мають мінливу мережну структуру, тому протистояти їм можна за допомогою стратегії, сфокусованої на мережному аналізі, а також на аналізі використовуваних мережами злочинців інформаційних ресурсів.

Ключові слова: організована злочинність, організовані злочинні групи та злочинні організації, європейські країни, запобігання, суб'єкти протидії, Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, законодавче визначення.

Постановка проблеми. Протидія організованій злочинності в Україні практично залишається без адекватної реакції з боку державної влади, наявна більше імітація в такій діяльності, ніж реальні кроки, при відсутності узгоджених дій органів правопорядку і прокуратури. Тому у більшості випадків такі злочинці не несуть покарання. Ось саме цим й порушується принцип невідворотності покарання за вчинені злочини, що призводить до зростання недовіри у населення до органів правопорядку і прокуратури. Ухвалені рішення Радою Національної безпеки України про застосування санкцій до так званих «ворів в законі» без доведення вини цих осіб у вчиненні конкретних злочинів, без винесення обвинувальних вироків судами може лише розглядатись, як прояв правового нігілізму та порушенням принципу верховенства права, й тому не вплине на стан організованої злочинності і протидії їй. Реалії боротьби з організованою злочинністю в Україні є набагато гіршими, ніж їх намагаються інколи подати зацікавлені структури влади [1].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанням, пов'язаним із протидією організованій злочинності з урахуванням міжнародного досвіду, приділяли увагу провідні вітчизняні та закордонні вчені, серед яких Л. Аркуша, С. Баліна, В. Буркаль, М. Бучко, В. Василичук, М. Городец, О. Грибунов, М. Горюнова, В. Голіна, О. Джужа, О. Дульський, А. Долгова, В. Дараган, М. Корнієнко, С. Каиржанова, О. Кальман, В. Коваленко, В. Ларичев, А. Закалюк, О. Литвак, Н. Кузнецова, О. Кириченко, Г. Жаровська, А. Репецька, М. Хавронюк, С. Чернявський, В. Шендрік та інші. Серед закордонних: E. Buscaglia, L. Marafioti, M. Montagna, V. Sorge, M. Levi. Однак питання визначення сучасних особливостей протидії організованої злочинності з урахуванням міжнародного досвіду залишаються актуальними і потребують подальших досліджень.

Метою статті є дослідження міжнародного досвіду запобігання і боротьби з організованою злочинністю, а також аналіз та адаптація закордонних здобутків у використанні заходів протидії організованій злочинності для України.

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що проблема організованої злочинності розглядається як політичне питання для ЄС, серйозна політика щодо злочинності не може розглядатись тільки як національна або як проблема, яку повинна вирішувати виключно система кримінальної юстиції. Як кожною національною державою, так і в масштабі всієї міжнародної спільноти вирішується головне завдання – зменшення розмаху організованої злочинної діяльності і відповідно її доходів.

Оскільки злочинні організації зорієнтовані на надання незаконних товарів і послуг, а також на проникнення в законні види діяльності за допомогою найрізноманітніших методів, включно з корупцією та насиллям, виникає необхідність у розробці нових стратегій у галузі запобігання злочинності, які, звужуючи можливості подібних організацій, будуть одночасно підвищувати межу вразливості економічних систем стосовно такого проникнення. Саме ці аспекти запобігання організованій злочинності, в тому числі транснаціонального характеру, знайшли відображення в Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності [2]. Розглянемо їх.

Перший напрям охоплює стратегії з обмеження шляхів здійснення злочинної діяльності через скорочення наявних чи майбутніх можливостей для організованих злочинних груп діяти на законних ринках при використанні доходів від злочинів за допомогою законодавчих, адміністративних та інших заходів (п. 2 ст. 31 Конвенції), які повинні зосереджуватись на:

– стратегії із зміцнення співробітництва між правоохоронними органами чи органами прокуратури і відповідними приватними організаціями, у тому числі із різних

секторів економіки (п. 2 «а» ст. 31 Конвенції);

– стратегії сприяння розробці стандартів і процедур для забезпечення сумлінності в роботі публічних і відповідних приватних організацій, а також кодексів поведінки для представників відповідних професій (п. 2 «б» ст. 31 Конвенції);

– стратегії попередження зловживань із боку організованих злочинних груп процедурами торгів, що проводяться публічними органами, і субсидіями та ліцензіями, що видаються публічними органами для здійснення комерційної діяльності (п. 2 «с» ст. 31 Конвенції);

– стратегії попередження використання організованими злочинними групами юридичних осіб у власних інтересах шляхом створення публічного реєстру юридичних та фізичних осіб, що беруть участь у заснуванні юридичних осіб, керуванні ними та їхньому фінансуванні; створення можливості позбавлення за рішенням суду чи за допомогою інших належних способів на розумний період часу осіб, засуджених за злочини, які охоплюються цією Конвенцією, права займати посади керівників юридичних осіб, зареєстрованих у межах їхньої юрисдикції; створення національного реєстру осіб, позбавлених права займати посади керівників юридичних осіб, та обмін інформацією, що міститься в реєстрах, з компетентними органами інших держав-учасниць (п. 2 «д» ст. 31 Конвенції).

Стратегії обмеження можливостей для злочинної діяльності передбачають застосування різних заходів, наприклад зменшення попиту на незаконні товари і послуги або забезпечення такого становища, внаслідок якого товари і послуги, монополізовані злочинцями, потрапляють на легальний ринок. Ці заходи треба об'єднати, адже вони здебільшого мають ту саму мету. З одного боку, є сукупний попит, а з другого – є попит тільки на незаконні товари і послуги. Оскільки ця проблема має надзвичайно складний характер, вона мусить і вважатися такою з урахуванням витрат і побічних наслідків, які можуть виникнути. Цей аспект превентивної стратегії вимагає більш глибоких знань і ретельної оцінки її різних наслідків, а також їх впливів, які проявляються в різних регіонах світу.

У цьому зв'язку звернімо увагу на дослідження, проведене голландськими вченими, яке розвинуло підприємницьку модель організованої злочинності, що надало змогу органам кримінального переслідування ідентифікувати можливості вчинення злочинів і шляхи зменшення цих можливостей. Це дослідження, назване «Визначення і запобігання факторам, які сприяють розвитку організованої злочинності», було профінансоване програмою ЄС Фальконе (Falcone). Дослідники проаналізували 5 прецедентів щодо утворення і діяльності організованих злочинних угруповань, вибрані з баз даних правоохоронних органів Нідерландів, Італії, Фінляндії та Угорщини. Для визначення чинників, які сприяють існуванню організованої злочинності, а також індикаторів потенційних заходів превенції був проведений кількісний контент-аналіз прецедентів. Автори доводять, що новизна застосованого ними підходу полягає в тому, що дослідження, насамперед, спрямоване не на учасників організованої злочинної діяльності, а на різні обставини, які сприяють скоєнню таких злочинів. Запобіжний підхід полягає в тому, що його адресатами є уряди, громадяни, підприємства. Саме вони повинні відчувати відповідальність за зменшення чинників, які сприяють діяльності організованої злочинності.

Для аналізу обраних прецедентів учені розробили модель ситуативної структури запобігання злочинності, яка припускає, що «рівень злочинності, включаючи організовану злочинність, визначається наявністю ситуативних сприятливих чинників, наприклад, присутністю привабливих цілей, низьким рівнем державного нагляду і низьким ступенем ризику». Отже, злочинну діяльність треба аналізувати для визначення сприятливих ситуативних чинників. Далі метою дослідження стало викриття «контактних пунктів» між законним і незаконним оточенням для розпізнавання залежності незаконних підприємств від законної економіки, а це дало змогу виявити початкові можливості для злочинця отримати певні переваги, щоб приховати в подальшому незаконні дії. Це свідчить, що зловживання співучасників незаконної діяльності, які діють у правовому полі, може бути зменшено шляхом підвищення обізнаності та чесності державних службовців, професіоналів та інших осіб, зокрема, шляхом посилення ієрархічного й колегіального нагляду, що сприятиме зменшенню корупційної діяльності державних службовців і відстороненню окремих осіб, підозрюваних у злочинних діях, від участі в тендерних процедурах на отримання

бюджетних коштів та від участі в місцевому управлінні в країнах – членах ЄС.

У центрі уваги також перебувають юристи і бухгалтери, які повинні підкорюватися різним правилам і надавати представникам влади відомості про злочинну діяльність, про яку вони дізнались під час професійної діяльності від своїх клієнтів. Якщо буде виявлено, що ці особи мали таку інформацію, але не повідомили про неї, вони будуть нести кримінальну відповідальність.

Є й інші суб'єкти, які сприяють злочинній діяльності. Відповідно до результатів дослідження, проведеного межах програми Falcone, найчастіше злочинці використовують транспортні компанії, готелі, землевласників, водіїв таксі, судових приставів, компанії з оренди автомобілів. Скорочення зловживань і зменшення впливу цих чинників вимагає таких заходів, як краще нормативне регулювання, різноманітні контрольні дії, наприклад ліцензування діяльності з надання послуг. Зрештою, скорочення чинників сприяння незаконній діяльності в правовому полі означає вжиття заходів з обмеження можливостей використання або володіння інструментами, які потенційно можуть полегшити скоєння злочинних дій, зокрема підробляти документи, надавати нелегальні фінансові послуги. Зокрема, паспорти чи інші документи, що посвідчують особу, полегшують переміщення через кордон нелегальних мігрантів, злочинців, які приховують свою особу. Вирішенням цієї проблеми є утворення системи документів з ідентифікації особи, які використовують біометричні дані, що засвідчують особу.

Другий напрям у межах стратегій запобігання злочинності викликає необхідність знизити рівень уразливості законної економіки з тим, щоб перешкодити можливому проникненню в неї організованих злочинних груп. Організована злочинність прагне проникнути в законну економіку внаслідок низки причин, наприклад, з метою:

- 1) легалізувати та інвестувати прибутки від злочинності;
- 2) набути респектабельності й суспільної реабілітації для «своїх» людей – членів організованих спільнот;
- 3) отримати контроль над територією, на якій злочинні групи проводять свої операції, для одержання максимальних економічних і політичних зисків та зведення до мінімуму ризику затримання, арешту й засудження (який називається «правоохоронним ризиком»).

Діяльність на нелегальних ринках і проникнення в легальний бізнес є неподільними і в житті, і в операціях будь-якої організованої злочинної групи. Багатоцільові злочинні організації спрямовують свої зусилля туди, де є гроші, а ті, що спеціалізуються на одному злочинному бізнесі, наприклад на торгівлі наркотиками, стають багатоцільовими лише тоді, коли їм доводиться вкладати гроші, отримані від злочинної діяльності. І ті, й інші обов'язково прагнуть проникнути в законний бізнес. Для того щоб зробити економіку менш уразливою, треба забезпечити більшу відкритість діяльності економічної системи. При здійсненні цього стратегічного напрямку потрібно враховувати, що успіх у політиці передбачає оптимальне сполучення заходів регулювання і дерегуляції. Наприклад, деякі країни останнім часом почали жорстко регулювати видачу ліцензії на всі види економічної діяльності, включаючи банківські і фінансові послуги, в які може проникнути організована злочинність.

Однак стратегія блокування тих сфер економіки, які найбільше підпорядковані впливу ОГ і ЗО шляхом жорсткого регулювання, зокрема шляхом ліцензування, може знизити конкуренцію і деякою мірою знизити ефективність економічної системи. У зв'язку із цим заходи для захисту законних галузей промисловості повинні урівноважуватися певними формами дерегулювання, які підвищують конкуренцію між різними підприємствами.

Усе більше науковців поділяє погляди, що коли єдиним або основним суб'єктом протидії організованій злочинності вважати систему кримінальної юстиції, то остання буде схильна до перевантаження і тому її діяльність стає менш ефективною. Ось чому заходи протидії організованій злочинності за допомогою системи кримінальної юстиції повинні розроблятися і впроваджуватися комплексно, разом із запобіжною діяльністю інших суб'єктів.

Деякі експерти шукають відповіді на питання, чи не досягли економічні витрати заходів боротьби із злочинністю тієї межі, коли їх корисність починає зменшуватися, оскільки тільки кримінально-правові заходи у відриві від заходів правоохоронних органів не можуть привести до успіху, коли вони стикаються із підвищенням складності,

гнучкості, витонченості масштабних операцій організованої злочинності.

Ще дуже цікавим напрямом запобігання діяльності організованих груп та злочинних організацій є програми захисту свідків. Розглянемо особливості здійснення програми захисту свідків в інших країнах.

На нашу думку, окрему увагу треба приділити блоку захисту свідків. Як продемонстрував вивчений досвід таких країн, як Німеччина, Італія, Нідерланди, програми захисту свідків у цих країнах були доволі ефективними, і ті свідки, які співробітничали з органами правосуддя в межах відповідних програм, не були жертвами насильницьких дій щодо них, а їх показання допомагали засудженню лідерів і керівників діючих осіб організованих груп.

Загальноприйнятою практикою багатьох країн є використання показань анонімних свідків як доказу в суді, хоча обвинувальний вирок суду не може ґрунтуватися тільки на їх свідченнях. У зв'язку із цим виникає питання про захист інтересів обвинуваченої особи та її права ставити запитання свідкам. Відзначається, що може бути кілька шляхів технічного вирішення цієї проблеми. Серед них такі, як заслуховування свідка без участі підсудного або надання свідчень поза візуальним контактом цих двох сторін, можливість ставити питання свідку через аудіозв'язок із зміною голосу. Питання можуть також ставитись через суддю, який у цьому випадку виконує роль посередника, що не дозволяє викрити особу свідка. Крім того, свідок може бути вислуханий судом, однак його свідчення не будуть доступними іншим учасникам процесу. В основі програм захисту свідків лежить розуміння, що держава повинна організувати кримінальний процес таким чином, щоб інтересам свідків не загрожувала невинувата небезпека. Участь у програмі захисту свідків означає цілковите руйнування їх звичайного життя, а також членів їх сімей. Усе це, а також великі затрати на програму зумовлює те, що програми обмежуються тільки особливо тяжкими злочинами, скоєними організованими й терористичними групами [2]. Саме ці угруповання передбачають доволі замкнений характер стосунків між членами групи, а тому традиційні методи розслідування застосувати в цьому разі важко. З огляду на цей факт, а також те, що свідок має таку перевагу, як близькість до планування і скоєння злочинів, і отже, може надати відомості, що призведуть до викриття ключових фігур організованого угруповання, захист індивідуумів, які готуються дати свідчення, набуває особливого значення.

Найчастіше учасниками програми стають обвинувачені в тій самій справі, які вирішили співробітничати й дати показання на своїх колишніх спільників. Набагато рідше під захист беруться ті особи, які не є підозрюваними (обвинуваченими) у справі. Це можуть бути випадкові свідки, дружини або інші близькі особи тих членів організованої групи, які були вбиті [3]. Загалом тільки зовсім невеликий відсоток учасників програми не має кримінального минулого.

У трьох країнах, чий досвід було вивчено, щорічна кількість заявок на участь у програмі сягала від 2 до 7 осіб із розрахунку на мільйон мешканців. Оскільки період участі в програмі триває кілька років, сумарна кількість осіб зростає і може дорівнювати від 10 до 90 на мільйон мешканців. Залежно від часу, проведеного в межах програми, кількості членів сім'ї, які проживають разом із учасником, ціна утримання однієї особи може коливатися від 80 тисяч до 400 тисяч доларів США. І хоча ці цифри свідчать про чималі витрати на реалізацію програми, вони можуть бути виправданими з огляду на впровадження інших дуже складних і таких, що займають багато часу, потребують великого обсягу людських ресурсів (насамперед, підготовки відповідних працівників), спеціальних методів розслідування злочинної діяльності (агенти «під прикриттям», багаторічне електронне спостереження). Тому вважається, що в розкритті незаконної організованої діяльності цей метод є більш ефективним порівняно з іншими.

Наприклад, в Італії діє спеціальне законодавство про захист свідків. Це законодавство містить положення про їх переїзд на нове місце проживання. Керівництво програмою здійснюється через спеціальну центральну службу захисту в рамках Департаменту громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ і через канцелярію Національної прокуратури антимафії (Procuratore Nazionale Antimafia). Застосовуються також неофіційні заходи для охорони інформаторів силами поліції. Згідно з деякими джерелами, на цей час відчувається відтік учасників із злочинних співтовариств. Згідно з матеріалами доповіді МВС італійському парламенту, на початок 2016 р. із правосуддям співробітничали 1119 осіб (загалом 6017, включно з членами сімей), з яких тільки 67

були простими свідками. Для охорони вищезгаданих осіб у структурі МВС створено спеціальний підрозділ із 600 співробітників. Залежно від цінності відомостей і реальної загрози життю особа, що співробітничала з правосуддям, і члени її сім'ї можуть отримати нові документи (аж до повної зміни настановних даних), нову роботу, змінити місце проживання тощо [4, с. 22].

Згідно із Законом ФРН «Про головного свідка», правовий захист головного свідка забезпечується за трьома видами злочинів, що найчастіше скоюють організовані злочинні угруповання. До них закон відносить незаконний обіг наркотиків; тероризм; відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом. У цих випадках закон захищає свідків обвинувачення в разі загрози їхньому життю та здоров'ю і надає їм право зажадати від компетентних органів залучення їх до програми охорони свідків; не розголошувати в судовому засіданні повних біографічних відомостей та місця проживання; вимагати проведення допиту в закритому судовому засіданні або інших умов, які гарантують їх безпеку.

Міжнародне співробітництво в цій площині робить ефективнішою цю програму для кожної окремої країни, оскільки тоді свідки можуть жити в більшій кількості країн, а це ускладнює їх переслідування злочинцями. Якщо країни застосовують спільні підходи в таких програмах, то свідки легше можуть переміщатися в інші країни. Але це потребує також ухвалення міжнародних угод.

Висновки. Для ефективної протидії організованій злочинності однією з міжнародних рекомендацій є така: під час розробки стратегій антизлочинної політики, включно із законодавством та іншими заходами, держави повинні враховувати структурні особливості злочинних організацій і способи їх діяльності. Серед дослідників домінує думка про те що, є велика кількість характеристик організованих груп та злочинних організацій, але ж більшість мають мінливу мережну структуру, тому протистояти їм можна за допомогою стратегії, сфокусованої на мережному аналізі, а також на аналізі використовуваних мережами злочинців інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Протидія організованій злочинності в Україні в 2020 році (у порівнянні зі статистичними даними за 2016-2019 роки). URL : <https://naspravdi.today/uk/2021/06/25/protydiia-orhanizovaniy-zlochynnosti-v-ukraini-v-2020-rotsi-u-porivnianni-zi-statystychnymy-danymy-za-2016-2019-roky/>.
2. Корнієнко М. В. Протидія організованій злочинності в країнах ЄС та США. Київ : НТВ Правник, 2002. 292 с.
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : прийнята резолюцією 55/25 Ген. Асамблеї від 5 листоп. 2000 р.: ред. від 04.02.2004 р. *Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори.* Київ : Фенікс, 2006. - С. 570-575.
4. Європейський досвід у запобіганні організованій злочинності: польові дослідження найкращих практик, проведені групою експертів Ради Європи (з Міжнародних ключових проблем із запобігання злочинності та кримінального правосуддя: документи з нагоди святкування 25-річчя HEUNI, Р 13-33, 2006, Kauko Aronmaa та Terhi Viljanen, eds. Див. NCJ-219360). URL : <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/european-experiences-preventing-organised-crime-field-studies-best>.

Надійшла до редакції 12.12.2022

References

1. Protydiya orhanizovaniy zlochynnosti v Ukraini v 2020 rotsi (u porivnyanni zi statystychnymy danymy za 2016-2019 roky) [Combating organized crime in Ukraine in 2020 (compared with statistical data for 2016-2019)]. URL : <https://naspravdi.today/uk/2021/06/25/protydiia-orhanizovaniy-zlochynnosti-v-ukraini-v-2020-rotsi-u-porivnianni-zi-statystychnymy-danymy-za-2016-2019-roky/>. [in Ukr.].
2. Korniyenko, M. V. (2002) Protydiya orhanizovaniy zlochynnosti v krayinakh YeES ta SShA [Combating organized crime in EU countries and the USA]. Kyiv : NTV Pravnyk, 292 p. [in Ukr.].
3. Konventsiya Orhanizatsiyi Ob'yednanykh Natsiy proty transnatsional'noyi orhanizovanoi zlochynnosti [United Nations Convention against Transnational Organized Crime] : pryynyata rezolyutsiyeyu 55/25 Hen. Asambleyi vid 5 lystop. 2000 r.: red. vid 04.02.2004 r. Zbirnyk mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy pro pravovu dopomohu u kryminal'nykh spravakh. Bahatostoronni dohovory. Kyiv : Feniks, 2006. - S. 570-575. [in Ukr.].
4. Yevropeys'kyi dosvid u zapobihanni orhanizovaniy zlochynnosti: pol'ovi doslidzhennya naykrashchykh praktyk, provedeni hrupoyu ekspertiv Rady Yevropy [The European Experience in Preventing Organized Crime: Field Studies of Best Practices by a Council of Europe Expert Group] (z Mizhnarodnykh klyuchovykh problem iz zapobihannya zlochynnosti ta kryminal'noho pravosuddya:

ABSTRACT

Volodymyr Yefimov, Dmytro Sanakoyev. Main directions regarding the prevention of the activities of organized groups and criminal organizations in European countries. The authors it was established that in order to effectively combat organized crime, one of the international recommendations is as follows: when developing anti-crime policy strategies, including legislation and other measures, states should take into account the structural features of criminal organizations and their methods of operation.

Organized criminal groups and criminal organizations are focused on the provision of illegal goods and services, as well as on penetration into legal activities using a wide variety of methods, including corruption and violence, there is a need to develop new strategies in the field of crime prevention, which, narrowing the capabilities of such organizations, will simultaneously increase the level of vulnerability of economic systems in relation to such penetration. These aspects of the prevention of organized crime, including those of a transnational nature, were reflected in the UN Convention against Transnational Organized Crime.

The dominant opinion among researchers is that there are a large number of characteristics of organized groups and criminal organizations, but most have a variable network structure, so they can be countered with a strategy focused on network analysis, as well as on the analysis of information resources used by criminal networks.

Keywords: *organized crime, organized criminal groups and criminal organizations, European countries, prevention, countermeasures, UN Convention against Transnational Organized Crime, legal definition.*

УДК 343.985.2

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-387-392

Володимир ПРИЛОВСЬКИЙ©

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

**ЩОДО ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Досліджено деякі аспекти організації негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) під час розслідування кримінальних правопорушень, у тому числі в умовах воєнного стану. Розглянуто наявні проблемні питання сьогодення щодо організації проведення НСРД та можливостей спрощення й оптимізації для досконалого розслідування кримінальних правопорушень (злочинів), у тому числі в цей час за умов воєнного стану. Розглядаються погляди вчених щодо вказаного аспекту як взагалі протиправної (злочинної) діяльності, так і в умовах теперішнього стану в Україні. Зазначено, що організація проведення НСРД потребує законодавчого удосконалення.

Ключові слова: *організація, розслідування, кримінальне правопорушення, злочин, слідчі дії, розшукові дії, негласні слідчі (розшукові) дії, оперативні заходи, оперативно-розшукові заходи.*

Постановка проблеми. Процеси сучасності, що останнім часом відбуваються в Україні, зумовлюють необхідність оперативного отримання істинної інформації, її швидкого і своєчасного аналізу, систематизації та використання з метою якісного розслідування кримінальних правопорушень не тільки загальнокримінальної спрямованості, але й специфічних злочинів, які вчиняються в умовах воєнного стану, тобто в умовах ведення бойових дій, нанесень бомбових або ракетних ударів, обстрілів населених пунктів, терористичних актів тощо. Певні структури та організації МВС

© В. Приловський, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4490-6301>

k_ksmp@dpuvs.in.ua